

มารู้จักไข่น้ำในเด็กและวิธีการรักษาที่ถูกต้องกันเถอะ

ภาควิชากุมารเวชศาสตร์

ภาควิชา โสต นาสิก ลาริงซ์วิทยา

Faculty of Medicine Siriraj Hospital

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

ไข่น้ำคืออะไร

ไข่น้ำเป็นโพรงอากาศในกะโหลก ซึ่งพบได้ที่หัวคิ้ว ขอบจมูก และ โหนกแก้ม หน้าที่ปกติของโพรงไข่น้ำไม่ใช่เป็นที่ทราบแน่นอน แต่อาจทำให้กะโหลกเบา เสียงก้อง สร้างเมือกและภูมิคุ้มกันให้กับโพรงจมูก โดยปกติเมือกโพรงไข่น้ำจะไหลเข้าสู่โพรงจมูก ผ่านช่องเล็ก ๆ (Ostium) ที่ผนังข้างจมูกเพื่อใช้ในการต่อสู้เชื้อโรคและระบายสิ่งแปลกปลอมจากจมูกลงสู่ลำคอ หรือออกทางจมูก

การเกิดไข่น้ำ

เมื่อจมูกเกิดอาการบวม เช่น เป็นหวัด จมูกอักเสบจากภูมิแพ้หรือมีสิ่งแปลกปลอมอยู่ในจมูก จะทำให้ช่องติดต่อระหว่างโพรงไข่น้ำและจมูกดังกล่าวอุดตันและเกิดคั่งค้างของน้ำเมือกในโพรงไข่น้ำ และเมื่อเชื้อโรคจากจมูกเข้าสู่โพรงไข่น้ำได้ก็จะแบ่งตัว และทำให้เกิดการติดเชื้อของโพรงไข่น้ำและมีหนองเกิดขึ้น ทำให้จมูกบวมมากยิ่งขึ้น ซึ่งเรียกว่าเกิดโรค“ไข่น้ำอักเสบ” อาการของโรคไข่น้ำอักเสบอาจแตกต่างกันระหว่างในเด็กและผู้ใหญ่ โดยในผู้ใหญ่จะมีอาการไข้สูง ปวดศีรษะ และอ่อนเพลียได้มากกว่าในผู้ป่วยเด็ก ซึ่งมักไม่ค่อยมีอาการดังกล่าว เมื่อช่อง (Ostia) ที่ติดต่อระหว่างโพรงไข่น้ำและจมูกเปิดออกเป็นครั้งคราว หนองและเมือกจากโพรงไข่น้ำก็จะไหลลงสู่จมูกและคอทำให้เด็กเกิดอาการดังนี้

- น้ำมูกไหลโดยสีของน้ำมูกอาจเป็นสีเขียว เหลือง หรือขาวเป็นมูก
- ไอ เพราะเมือกหรือหนองไหลลงคอ กระตุ้นให้เกิดอาการไอโดยเฉพาะตอนนอนในกลางคืน
- ลมหายใจมีกลิ่นเหม็น

การรักษาโรคไข่น้ำอักเสบ ประกอบด้วยหลักใหญ่ ๓ ประการคือ

๑. การให้ยาฆ่าเชื้อโรค (ยาปฏิชีวนะ = ยาแก้อักเสบ)
๒. การทำโพรงจมูกที่บวมให้ยุบลง เพื่อให้หนองในโพรงไข่น้ำไหลถ่ายเทออกมาให้หมด
๓. การหลีกเลี่ยงสิ่งกระตุ้น

๑. การให้ยาฆ่าเชื้อโรค (ยาปฏิชีวนะ = ยาแก้อักเสบ) แพทย์จะเป็นผู้เลือกใช้ยาเหล่านี้ตามความเหมาะสมในผู้ป่วยแต่ละคน ระยะเวลาในการใช้ยาจะนานกว่าการรักษาการติดเชื้อของระบบหายใจตามปกติ อาจจะให้นานถึง ๓-๖ สัปดาห์ ตามที่แพทย์จะแนะนำ ซึ่งจะต้องรักษาจนหนองหมดไปจากโพรงไข่น้ำ

๒. การทำโพรงจมูกที่บวมให้ยุบลง เพื่อให้หนองในโพรงไข่น้ำไหลถ่ายเทออกมาให้หมด การทำให้โพรงจมูกลดบวมทำได้โดย การล้างจมูกด้วยน้ำเกลือ การใช้น้ำพ่นจมูก การล้างจมูกด้วยน้ำเกลือทำได้ง่าย ๆ โดย

- หาซื้อน้ำเกลือหรืออาจผสมขึ้นเองง่าย ๆ โดยใช้ น้ำสะอาด ๗๕๐ cc. ผสมกับเกลือสะอาด ๑ ช้อนชา หรืออาจใช้ ๐.๙% normal saline ที่ไม่มีน้ำตาลผสมอยู่

- เทน้ำเกลือลงในแก้วสะอาด

- ดูดน้ำเกลือจากแก้วสะอาดเข้าในลูกยางหรือหลอดฉีดยา (Syringe)

- พ่นน้ำเกลือจากลูกยางหรือหลอดฉีดยาเข้าในจมูกในท่าก้มหน้า กลั้นหายใจในระหว่างฉีดน้ำเกลือเข้าสู่จมูก

- ทำซ้ำจนน้ำมูกหมด ปฏิบัติวันละ ๒-๓ ครั้ง ตามคำแนะนำของแพทย์

- บางครั้งแพทย์อาจสั่งยาพ่นจมูก หรือยาล้างจมูกให้ใช้ตามคำแนะนำของแพทย์

๓. การหลีกเลี่ยงสิ่งกระตุ้น

- ผู้ป่วยที่เป็นโรคไซนัสอักเสบจำนวนหนึ่ง (อาจถึงร้อยละ ๕๐) อาจมีอาการของโรคไซนัสอักเสบที่เนื่องมาจากโรคมะเร็งของจมูก ซึ่งจะทำให้จมูกบวมและมีอาการติดเชื้อตามมา ผู้ป่วยดังกล่าวควรหลีกเลี่ยงสารแพ้จากไรฝุ่นตามคำแนะนำของแพทย์

- ผู้ป่วยควรหลีกเลี่ยง ควันบุหรี่ การติดเชื้อจากคนรอบข้าง การอยู่ในที่แออัด การว่ายน้ำในสระที่ไม่ได้มาตรฐาน ฯลฯ

การติดตามผลการรักษา

เป็นสิ่งที่สำคัญมากผู้ป่วยควรจะต้องมารับการประเมินผลการรักษาตามที่แพทย์นัดทุกครั้ง